

Vec C-470/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

29. september 2020

Vnútroštátny súd:

Riigikohus

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

28. september 2020

Žalobkyne:

AS Veejaam

OÜ Espo

Žalovaná:

AS Elering

Predmet konania vo veci samej

Kasačné opravné prostriedky, ktoré podali AS Veejaam a OÜ Espo proti rozsudkom Tallinna Ringkonnakohus (Okresný súd Tallinn, Estónsko) potvrdzujúcim rozsudky Tallinna Halduskohus (Správny súd Tallinn, Estónsko), ktorými sa zamietli žaloby namierené proti rozhodnutiam AS Elering o nevyplatení pomoci na energie z obnoviteľných zdrojov žalobkyniam.

Predmet a právny základ návrhu

V návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ods. 3 ZFEÚ sa žiada o výklad právnych predpisov Európskej únie v oblasti štátnej pomoci, okrem iného oznámenia Komisie o „usmerneniach o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020“, bodu 50, ako aj článku 1 písm. c) nariadenia (EÚ) 2015/1589 a článku 108 ods. 3 ZFEÚ.

Prejudiciálne otázky

1. Majú sa pravidlá Únie v oblasti štátnej pomoci, okrem iného požiadavka stimulačného účinku upravená v bode 50 oznámenia Komisie „Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020“ vykladať v tom zmysle, že schéma pomoci, ktorá výrobcovi energie z obnoviteľných zdrojov umožňuje, aby požiadal o vyplatenie štátnej pomoci po začatí prác na realizácii projektu, je v súlade s uvedenými pravidlami, ak vnútroštátny právny predpis každému výrobcovi, ktorý spĺňa zákonom stanovené podmienky, priznáva právo na poskytnutie pomoci a príslušnému orgánu v tomto ohľade neposkytuje nijakú mieru voľnej úvahy?
2. Je stimulačný účinok pomoci v každom prípade vylúčený, ak dôvodom pre uskutočnenie investície, ktorá je podnetom pre poskytnutie pomoci, bola zmena podmienok pre vydanie environmentálneho povolenia, a to aj vtedy, ak by žiadateľ, tak ako v prejednávanom prípade, pravdepodobne ukončil svoju činnosť z dôvodu sprísnenia podmienok pre vydanie takéhoto povolenia, keby nezískal štátnu pomoc?
3. Ide o novú pomoc v zmysle článku 1 písm. c) nariadenia (EÚ) 2015/1589 okrem iného aj s ohľadom na úvahy Súdneho dvora Európskej únie v rozsudku vo veci C-590/14 P (body 49 a 50), keď Komisia, tak ako v prejednávanom prípade, vyhlásila existujúcu schému pomoci, ako aj plánované zmeny rozhodnutím o štátnej pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom a štát okrem iného uviedol, že existujúcu schému pomoci bude uplatňovať len do určitého rozhodného okamihu, ak sa v uplatňovaní existujúcej schémy pomoci na základe platných právnych predpisov bude ďalej pokračovať aj po uplynutí rozhodného dňa?

4. Majú osoby s právom na poskytnutie prevádzkovej pomoci v prípade, že sa Komisia dodatočne rozhodla nevzniesť námietky proti schéme pomoci uplatňovanej v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, nárok požiadať o vyplatenie pomoci aj za obdobie pred rozhodnutím Komisie pod podmienkou, že vnútroštátne procesné ustanovenia takýto postup pripúšťajú?

5. Má bez ohľadu na právnu úpravu podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ právo na poskytnutie pomoci žiadateľ, ktorý v rámci schémy pomoci požiadal o pomoc na prevádzku a začal s realizáciou projektu spĺňajúceho požiadavky považované za zlučiteľné s vnútorným trhom, ešte v čase, keď sa schéma pomoci uplatňovala zákonným spôsobom, ale ktorý o poskytnutie štátnej pomoci požiadal až v čase, keď sa schéma pomoci predĺžila bez predchádzajúceho oznámenia Komisii?

Relevantné ustanovenia práva Únie a judikatúra Súdneho dvora Európskej únie

Článok 108 ods. 3 ZFEÚ

Nariadenie Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 9), článok 1 písm. c)

Oznámenie Komisie: „Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020“ (Ú. v. EÚ C 200, 2014, s. 1), body 49 a 50

Rozsudok Súdneho dvora z 26. októbra 2016, DEI/Komisia, C-590/14 P, ECLI:EU:C:2016:797, body 49 a 50

Relevantné ustanovenia vnútroštátneho práva

Elektrituruseadus (zákon o trhu s elektrickou energiou) (ELTS)

Zhrnutie skutkového stavu a konania

Správne konanie č. 3-16-1864

- 1 AS Veejaam (ďalej len „Veejaam“) začala v roku 2001 vyrábať elektrickú energiu vo vodnej elektrárni Joaveski. Od roku 2001 do roku 2015 s pomocou dvoch výrobných zariadení s výkonom 100, resp. 200 kW vyrábala elektrickú energiu. Veejaam požiadala Elering AS (ďalej len „Elering“) pre výrobu elektrickej energie, s ktorou začala v roku 2001, o poskytnutie pomoci podľa § 59 ELTS na energie z obnoviteľných zdrojov. Elering zaregistrovala výrobné zariadenie vodnej elektrárne Joavesky ako príjemcu pomoci a vyplácala Veejaam pomoc na energie z obnoviteľných zdrojov až do 31. decembra 2012. V roku 2015 vymenila

Veejaam dovtedajšie výrobné zariadenia za nový turbínový generátor s menovitým výkonom 200 kW. Z dovtedy používaných zariadení ostalo iba meracie zariadenie. Veejaam predložila 21. januára 2016 Elering údaje o novom výrobnom zariadení na účely žiadosti o pomoc na energie z obnoviteľných zdrojov. Elering 22. januára 2016 Veejaam oznámila, že výrobné zariadenie je zaregistrované ako príjemca pomoci, avšak v ten istý deň spresnila, že v rámci registrácie neprihliadla na tú skutočnosť, že žiadateľka už v predchádzajúcich rokoch získala pomoc a požiadala o vysvetlenia.

- 2 Vo svojich odpovediach z 3. februára, 6. júla a 24. augusta 2016 Elering oznámila, že pomoc na energie z obnoviteľných zdrojov sa poskytuje pre elektrickú energiu, ktorá sa vyrába s pomocou nového spoločného výrobného zariadenia a vypláca sa na základe výrobného zariadenia. Pomoc teda nemožno vyplatiť, pretože turbínový generátor, za ktorý bolo vymenené pôvodné výrobné zariadenie, nemožno považovať za spoločné výrobné zariadenie. Nebola vybudovaná nová priehrada. Účel podpory upravenej v § 59 ELTS v znení platnom v čase podania žiadosti spočíva v odstránení trhových prekážok pre nových výrobcov energie, ktorí začínajú s výrobou, s cieľom podporiť diverzifikovanú výrobu energie. Cieľom nie je dlhodobo podporovať jedného výrobcu energie. Nebolo by preto v súlade s cieľmi podpory, ak by sa jednému výrobcovi po výmene časti výrobného zariadenia opätovne priznal nárok na vyplácanie pomoci po dobu dvanástich rokov.
- 3 Veejaam podala 16. septembra 2016 na Tallinna Halduskohus (Správny súd Tallinn, Estónsko) žalobu, ktorou sa domáhala, aby súd uložil Elering povinnosť vyplatiť jej pomoc na energie z obnoviteľných zdrojov vo výške 57 519,98 eura. V zmysle odôvodnenia žaloby vydal Úrad životného prostredia Veejaam 28. decembra 2011 nové povolenie na osobitné využívanie vodných tokov, v zmysle ktorého sa musí trvalo zabezpečiť obvyklá výška hladiny priehrady a zakazuje sa regulácia vodného toku, ktorá bola nevyhnutná pre využívanie predchádzajúcich turbín. Preto už viac s takýmito výrobnými zariadeniami nedokázala vyrábať elektrickú energiu. Ak by sa nezmenili podmienky pre vydanie povolenia, pokračovala by Veejaam vo výrobe aj s existujúcimi zariadeniami a s pomocou nového výrobného zariadenia by sa výroba rozšírila. Z dôvodu výmeny turbíny a generátora bolo potrebné nainštalovať novú hydrauliku a automatické ovládanie. Veejaam preto musela v podstate opätovne vstúpiť na trh a v minulosti vyplácaná pomoc nedosiahla cieľ spočívajúci v kompenzácii počiatočnej investície, ktorá bola potrebná pri začiatku výroby. Vo vodnej elektrárni Joaveski sa nevymenili jednotlivé diely výrobného zariadenia za nové, ale nainštalovalo sa úplne nové spoločné výrobné zariadenie. Pojem „výrobné zariadenie“ je definované v § 3 bodoch 9 a 25 ELTS. Výrobné zariadenie sa musí odlišovať od elektrárne (§ 3 bod 8 ELTS). Podporné vybavenie a stavby nie sú súčasťou výrobného zariadenia, ale tvoria samostatné časti elektrárne, ku ktorým patrí aj nádrž ako stavba. Získanie pomoci na energie z obnoviteľných zdrojov si preto nevyžaduje vybudovanie novej priehrady.

- 4 Elering so žalobou nesúhlasí. Cieľom pomoci na energie z obnoviteľných zdrojov je podporiť nových účastníkov trhu a zvýšiť podiel obnoviteľnej energie na celkovej výrobe. Priznaním doplňujúcej pomoci by sa žiadny z týchto cieľov nenaplnil. Šlo by o neoprávnenú štátnu pomoc. Cieľom pomoci zodpovedá len podpora inštalácie nového výrobného zariadenia, ku ktorej dochádza v dôsledku činnosti nového výrobcu alebo investora alebo prostredníctvom ktorej výrobca už pôsobiaci na trhu a/alebo investor zvýši už existujúci podiel zdrojov energie z obnoviteľných zdrojov na výrobe energie, a teda rozšíri výrobu. Pomoc musí mať stimulačný účinok, a preto byť potrebná a časovo obmedzená. Európska komisia rozhodnutím z 28. októbra 2004 vo veci SA.36023 (C[2014] 8106) uznala, že vyplácanie pomoci na energie z obnoviteľných zdrojov v súlade s § 59 v pôvodnom znení ELTS je štátnou pomocou v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Je preto obzvlášť dôležité, aby sa pomoc vyplácala v súlade so zásadami pre poskytnutie štátnej pomoci a usmerneniami uvedenými v predmetnom rozhodnutí. V bode 49 „Usmernení o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020“ sa bližšie vysvetľuje pojem stimulačný účinok a uvádza sa, že pomoc nesmie slúžiť ako dotácia na náklady na činnosť, ktoré by podniku vznikli v každom prípade, ani ako kompenzácia bežného obchodného rizika spojeného s hospodárskou činnosťou. Jediným cieľom pomoci v prejednávacom prípade by bola kompenzácia bežného obchodného rizika s cieľom umožniť rentabilné pokračovanie v už začatej výrobe obnoviteľnej energie.
- 5 Správny súd žalobu zamietol rozsudkom z 10. októbra 2017 s odôvodnením, že ak by sa prijal názor Veejaam, ELTS by odporoval právu Únie, ktoré zakazuje štátnu pomoc skresľujúcu hospodársku súťaž. Pomoc preto musí slúžiť na podporu pri začiatku výroby energie alebo sa aspoň spájať s rozšírením výroby (stimulačný účinok a/alebo zvýšenie podielu obnoviteľnej energie na výrobe). Veejaam však inštaláciou nového turbínového generátora nerozšírila výrobu a ani s ňou nezačala.
- 6 Veejaam podala odvolanie na Tallinna Ringkonnakohus (Okresný súd Tallinn, Estónsko). Tento súd odvolaniu rozsudkom z 27. júna 2018 sčasti vyhovel. Okresný súd rozhodol, že § 108 ods. 1 a 3 ELTS v pôvodnom znení sa s ohľadom na znenie tohto ustanovenia musí vykladať tak, že pomoc sa musí poskytnúť na obdobie 12 rokov od začiatku výroby prostredníctvom konkrétnej výrobnjej jednotky. Veejaam síce na rovnakom mieste už čiastočne s pomocou rovnakých zariadení a stavieb vyrába energiu, avšak množstvo vyrobenej elektrickej energie bolo z celkového hľadiska omnoho menšie. S pomocou nových zariadení možno vyrobiť väčšie množstvá elektrickej energie, pretože turbínová technika s ohľadom na jej regulovateľnosť umožňuje udržiavať turbínu v neustálej prevádzke a nie len v čase väčšieho odtoku. Podiel elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie sa preto zvýšil, čo zodpovedá cieľom usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia z roku 2008 (Ú. v. EÚ C 82, 2008, s. 1).

- 7 Zároveň sa okresný súd priklonil k tvrdeniam Elering, v zmysle ktorých musí mať pomoc stimulačný účinok. Veejaam podľa svojich vlastných vyjadrení začala už v roku 2008 s prípravami na prevádzku regulovateľného turbínového generátora a nové zariadenia nainštalovala v roku 2015. Žiadosť o vyplatenie pomoci predložila žalovanej 21. januára 2016, a teda až po začatí realizácie projektu a dokonca až po jej skončení. S ohľadom na tieto okolnosti nemožno predpokladať, že by Veejaam investíciu neuskutočnila aj bez poskytnutia pomoci. S ohľadom na rozsah investície je pravdepodobné, že investícia by sa uskutočnila aj bez vyplatenia pomoci. Pomoc preto nemá požadovaný stimulačný účinok.
- 8 Navyše pozitívny účinok v prípade čiastočnej výmeny vnútorného systému vodnej elektrárne je omnoho menší ako v prípade zriadenia novej vodnej elektrárne. Ak by sa pomoc vyplatila rovnakým spôsobom v prípade čiastočnej výmeny vnútorného zariadenia elektrárne, ako pri vybudovaní novej elektrárne, zaobchádzalo by sa s výrobcami energie z obnoviteľných zdrojov rozdielnym spôsobom bez relevantného dôvodu. Vyplatenie pomoci by v prejednávanej príhode viedlo len k tomu, že doterajšia výrobná kapacita by neklesla, ale by sa do istej miery zvýšila. Preto sa s ohľadom na skutočnosť, že pozitívny účinok investície je menší ako zvyčajne, musí § 108 ods. 1 a 3 a nasl. ELTS v spojení s ďalšími ustanoveniami, ktorými sa má zabezpečiť hospodárska súťaž, vykladať reštriktívne v tom zmysle, že v prejednávanej príhode tvorili aj nádrže a vývodný kanál vodnej elektrárne súčasť výrobného zariadenia. Takýto výklad odôvodňuje aj chýbajúci stimulačný účinok pomoci.
- 9 Veejaam podala proti tomuto rozsudku kasačný opravný prostriedok na Riigikohus (Najvyšší súd, Estónsko).

Správne konanie č. 3-17-753

- 10 Espo OÜ (ďalej len „Espo“) vlastní v obci Viljandi v dedine Pikru (Estónsko) vodnú elektrárňu, v ktorej sa počas rokov 2004 až 2009 používala Francisova vodná turbína s výkonom 15 kW. Dňa 30. marca 2009 sa začalo s prevádzkou novej kaplanovej vodnej turbíny s výkonom 45 kW. Espo podala 13. apríla 2016 Elering žiadosť v súlade s § 59 ods. 1 bodom 1 ELTS v pôvodnom znení o vyplatenie pomoci na energiu z obnoviteľných zdrojov pre zariadenie na výrobu energie nainštalované v roku 2009. Listom z 8. júla 2016 Elering túto žiadosť odmietla, pretože turbínový generátor podľa jej názoru nie je samostatným spoločným výrobným zariadením podľa § 3 bodu 25 a § 59 ods. 1 bodu 1 ELTS, ale len časťou už existujúceho spoločného výrobného zariadenia a nedokáže samostatne vyrábať elektrickú energiu. Espo sa počas obdobia od 1. apríla 2004 do 31. decembra 2015 vyplatila pomoc na energiu z obnoviteľných zdrojov pre elektrickú energiu vyrobenú s pomocou existujúceho výrobného zariadenia. Dvanásťročné obdobie, pre ktoré sa pomoc vypláca, nezačína nanovo plynúť po výmene jednotlivých častí výrobného zariadenia. V rámci odpovede na tento list Espo v liste z 27. júla 2016 Elering vysvetlila, že pri zriadení nového výrobného zariadenia sa museli vybudovať aj ostatné zariadenia, ktoré odôvodňujú spoločný charakter výroby (v prejednávanej veci nádrže, nové elektrické vedenia atď.).

- 11 Espo podala žalobu na Tallinna Halduskohus (Správny súd Tallinn). Tento súd žalobu zamietol rozsudkom z 27. októbra 2017. Súd svoje rozhodnutie odôvodňuje ustanovením § 59 ELTS v pôvodnom znení, v zmysle ktorého pomoc je štátnou pomocou, ktorou sa má podporiť začiatok novej výroby. Toto ustanovenie sa preto týka výrobného zariadenia, ktoré dokáže samostatne vyrábať elektrickú energiu. Skutočnosť, že priehrada sa z hľadiska stavebného práva považuje za stavbu, nevyklučuje, že je súčasťou funkčnej jednotky výrobného zariadenia, pretože za relevantnú sa považuje výrobná kapacita elektrickej energie. Počiatočné investície Espo sú teda pokryté už skôr vyplatenou pomocou. Po skončení obdobia vyplácania pomoci musí Espo dokázať vykonávať svoju činnosť samostatne v rámci podmienok hospodárskej súťaže.
- 12 Espo podala proti tomuto rozsudku odvolanie na Tallinna Ringkonnakohus (Okresný súd Tallinn). Tento súd odvolanie zamietol rozsudkom z 15. novembra 2018 okrem iného aj z nižšie uvedených dôvodov. Keďže poskytnutie štátnej pomoci (vyplatenie pomoci na energie z obnoviteľných zdrojov) skresľuje voľnú hospodársku súťaž a zasahuje do výkonu podnikateľskej činnosti prevádzkovateľov zariadení na výrobu elektrickej energie vyrábajúcich elektrickú energiu z iných zdrojov, nemôžu sa základy pre vyplatenie podpory vykladať extenzívne a v prípade rozporov nemožno uprednostniť vyplatenie pomoci. Zákonodarcu nestanovil, že pomoc na energie z obnoviteľných zdrojov sa vyplatí za celkovú predpokladanú dobu životnosti výrobného zariadenia, ale len dovtedy, kým je potrebná pre začatie výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie. Nemožno sa domnievať, že pomoc poskytovaná na energiu z obnoviteľných zdrojov možno vyplatiť len v tom prípade, ak sa na tom istom mieste už v minulosti nevyrábala energia z obnoviteľných zdrojov pomocou iného výrobného zariadenia. Cieľom vyplácania pomoci je podporiť ochranu životného prostredia tým, že sa investíciou zvýši výroba elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie. S pomocou silnejšej turbíny, ktorú Espo uviedla do prevádzky, sa podiel výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie na celkovom množstve vyrobenej elektrickej energie zvýšil. Pomoc musí mať okrem toho aj stimulačný účinok, t. j. príjemca pomoci musí svoje správanie zmeniť tak, aby sa zvýšila úroveň ochrany životného prostredia v porovnaní so situáciou, ak by sa pomoc neposkytla. Takáto pomoc nie je stimulačným prostriedkom, ak sa s realizáciou projektu začalo pred podaním žiadosti o poskytnutie pomoci.
- 13 V prejednávanej príhode vymenila Espo turbínu, ktorú prevádzkovala, po piatich rokoch jej využívania v roku 2009 a až 13. apríla 2016, t. j. po skončení pôvodného obdobia vyplácania pomoci (31. decembra 2015) a celkovo sedem rokov po uvedení zariadenia do prevádzky, predložila žalovanej žiadosť o vyplácanie pomoci na energie z obnoviteľných zdrojov pre nové zariadenie. Vzhľadom na tieto okolnosti sa nemožno domnievať, že Espo by k spornej investícii nepristúpila aj bez predmetnej pomoci, a preto pomoc nemá stimulačný účinok. Ukončenie využívania predchádzajúcej investície pred uplynutím predpokladanej doby amortizácie zariadení nevyklučuje vyplatenie novej pomoci, avšak v prípade, ak sa vymení len časť vnútorného zariadenia elektrárne, je pozitívny účinok investície menší, ako v prípade, ak by sa vymenilo celé vnútorné

zariadenie elektrárne alebo ak by sa zriadila nová vodná elektráreň. Pri vyplácaní pomoci sa neprihliada na rozsah investície, ale na množstvo vyrobenej elektrickej energie. S cieľom zaručiť hospodársku súťaž, sa preto citované ustanovenia ELTS musia vzhľadom na menší ako obvyklý pozitívny účinok investície, vykladať reštriktívne.

- 14 Espo podala proti tomuto rozsudku kasačný opravný prostriedok na Riigikohus (Najvyšší súd, Estónsko), ktorý spojil konania v správnych veciach č. 3-16-1864 a č. 3-17-753 na účely spoločného konania.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 15 Veejaam tvrdí, že okresný súd nesprávne konštatoval, že pomoc nemá pre ňu stimulačný účinok. Európska komisia zastávala názor, že estónska schéma pomoci pre obnoviteľné zdroje energie má stimulačný účinok. Právna úprava v ELTS však neumožňuje požiadať o pomoc skôr, ako sa začalo s výrobou elektrickej energie pomocou výrobného zariadenia. Nemožno preto konštatovať, že pomoc nemá stimulačný účinok, ak sa o ňu požiada až po vybudovaní výrobného zariadenia. Veejaam by novú investíciu neuskutočnila, ak by nepočítala s poskytnutím pomoci podľa ELTS. Veejaam požiadala o pomoc hneď po vybudovaní zariadenia. Bolo by pre ňu ekonomicky nevýhodné pokračovať vo výrobe so starými zariadeniami a musela by zastaviť výrobu v Joaveski. Posúdenie okresným súdom, v zmysle ktorého je pozitívny účinok v prípade vybudovania novej elektrárne väčší, nie je správny, pretože schéma pomoci sa zakladá na výrobnom zariadení a bola schválená Komisiou.
- 16 Espo v prvom rade tvrdí, že sa nepochybne musí predpokladať, že po vybudovaní nového výrobného zariadenia jej vzniká právo na vyplatenie pomoci. Skutočnosť, že o pomoc požiadala približne o tri a pol mesiaca po skončení pôvodného obdobia poskytovania pomoci, nemožno považovať za neprimerané omeškanie, ktoré by odôvodňovalo záver o neexistencii stimulačného účinku. Espo nemohla požiadať o pomoc pred uskutočnením investície pretože podľa § 59 ods. 1 bodu 1 ELTS v pôvodnom znení možno o pomoc požiadať až po uskutočnení investície. Hlavným dôvodom, ktorý Espo viedol k uskutočneniu investície, bolo legitímne očakávanie, že sa jej poskytne pomoc. Pomoc môže mať stimulačný účinok aj vtedy, ak sa s realizáciou projektu začalo pred podaním žiadosti o pomoc.
- 17 Žalovaná navrhuje kasačné opravné prostriedky zamietnuť. Tvrdí, že § 108 ELTS sa musí vykladať s ohľadom na ciele pomoci. Podľa práva Únie sa za tieto ciele považuje prekonanie prekážok v prístupe na trh v súvislosti s využívaním obnoviteľných zdrojov energie pri výrobe energie a začlenení elektrickej energie pochádzajúcej z obnoviteľných zdrojov na trh. Cieľ zákonodarcu spočíva v podpore vstupu nových výrobcov a investorov na trh a podpore konkurencieschopnosti na začiatku výroby. Ak by sa postupovalo v zmysle výkladu navrhovaného žalobkyňami, mohli by podniky obdobie pomoci umelo predĺžiť len na základe výmeny niektorých jednotlivých zariadení. Pomoc ako

forma štátnej pomoci je však už s ohľadom na svoju povahu časovo obmedzená a jej účelom je podporiť činnosť v počiatočnej fáze výroby. Pomocou sa nemá kompenzovať bežné obchodné riziko podnikov. Pod pojmom začiatok výroby v zmysle § 108 ods. 1 ELTS v pôvodnom znení možno chápať len uvedenie nového výrobného zariadenia do prevádzky, ku ktorému došlo v súvislosti s výkonom činnosti nového výrobcu alebo investora, resp. vďaka ktorému výrobca už pôsobiaci na trhu, rozšíri výrobu obnoviteľnej energie napríklad tým, že elektrárňou získa novú a doplňujúcu výrobnú kapacitu.

18 Riigikohus (Najvyšší súd) požiadal Európsku komisiu listom z 20. júna 2019 o vyjadrenie k nižšie uvedeným otázkam:

1. Je v súlade s právnymi predpismi Únie v oblasti štátnej pomoci a rozhodnutím Komisie C(2014) 8106 z 28. októbra 2014, aby sa pod pojem „začiatok výroby“ v prípade vodnej elektrárne zahrnulo aj uvedenie do prevádzky nových zariadení na výrobu elektrickej energie v rámci už existujúcej priehrady?

2. Možno pri rozhodovaní o žiadosti o poskytnutie pomoci predloženej v roku 2016 na základe schémy pomoci prijatej v roku 2014 vychádzať z predpokladu, že pomoc má stimulačný účinok aj v tom prípade, ak výrobné zariadenie bolo nainštalované a uvedené do prevádzky ešte pred podaním žiadosti o pomoc?

19 Komisia odpovedala Riigikohus (Najvyšší súd) listom z 3. februára 2020. V tomto liste uviedla, že ani pozitívna, ani negatívna odpoveď estónskych úradov na otázku, či sa uvedenie do prevádzky nových zariadení na výrobu elektrickej energie v rámci existujúcej priehrady považuje za začiatok výroby elektrickej energie, neodporuje ustanoveniam práva Únie v oblasti štátnej pomoci. Uvedené sa musí určiť na základe vnútroštátnych právnych predpisov. Pomoc sa však nesmie poskytovať počas obdobia dlhšieho ako dvanásť rokov od začiatku výroby elektrickej energie. S cieľom splniť požiadavku stimulačného účinku môže príjemca pomoci začať s inštaláciou a uvedením do prevádzky výrobného zariadenia, na ktoré sa pomoc poskytuje, až po predložení žiadosti o poskytnutie pomoci. Ten, kto už začal s prácami na realizácii projektu je zjavne pripravený uskutočniť projekt aj vtedy, ak sa mu neposkytne nijaká pomoc. Keďže v prejednávacom prípade žalobkyne dokonca ukončili práce na inštalácii výrobných zariadení pred podaním žiadosti o pomoc, nemôže mať takáto pomoc nijaký stimulačný účinok. Na chýbajúci stimulačný účinok poukazuje aj tá skutočnosť, že Veejaam bola v zmysle ňou uvádzaných informácií povinná vymeniť zariadenie na výrobu elektrickej energie s ohľadom na požiadavky vyplývajúce z nového povolenia na osobitné využívanie vodných tokov. Ak sa vykonanie stavebných prác v zmysle vnútroštátnych právnych predpisov predpokladalo bez ohľadu na tieto skutočnosti (bez náhrady), nespĺňa pomoc požadované ciele.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 20 Riigikohus (Najvyšší súd) v prvom rade v súvislosti s nárokom žalobkýň na poskytnutie pomoci na energie z obnoviteľných zdrojov poukazuje na to, že výrobca mal podľa § 59 ods. 1 bodu 1 a nasl. ELTS právo získať od prevádzkovateľa prenosovej sústavy pomoc na energiu z obnoviteľných zdrojov pre výrobné zariadenie, ktorého čistý výkon nepresiahne 100 MW. Podľa § 108 ods. 1 a nasl. ELTS sa môže pomoc upravená podľa § 59 ods. 1 bodov 1 až 4 vyplácať počas obdobia dvanástich rokov od začiatku výroby. Ustanovenie § 108 ods. 3 ELTS stanovuje, že za okamih začiatku výroby v zmysle tohto paragrafu sa považuje deň, keď výrobné zariadenie vyhovujúce požiadavkám po prvýkrát odvedie elektrickú energiu do siete alebo priameho vedenia. Okresný súd sa ani v jednom z týchto dvoch konaní nepriklonil k názoru žalovanej, že pod pojmom „začiatok výroby“ v zmysle § 108 ods. 1 a nasl. ELTS v pôvodnom znení a pojmom „okamih začiatku výroby“ sa podľa § 108 ods. 3 ELTS rozumejú rozdielne skutkové okolnosti. Podľa názoru okresného súdu takýto záver odporuje zneniu právnych predpisov, ktoré začiatok výroby viažu výlučne na uvedenie konkrétneho výrobného zariadenia do prevádzky, a nie na inú činnosť toho istého výrobcu, resp. na rovnaké miesto. Aj zo znenia § 108 ods. 4 až 8 ELTS, ktoré nadobudli účinnosť 9. júla 2018, podľa okresného súdu jasne vyplýva, že vyplatenie pomoci na energie z obnoviteľných zdrojov sa viaže na konkrétne výrobné zariadenie a nie na osobu výrobcu. Senát sa prikláňa k tomuto názoru okresného súdu. Po inštalácii nového výrobného zariadenia sa nanovo začína s výrobou v zmysle § 108 ods. 1 a nasl. ELTS v pôvodnom znení, a teda nejde o pokračovanie predchádzajúcej výroby.
- 21 Ustanovenie § 108 ELTS v súčasnosti zahŕňa odsek 4, podľa ktorého je poberanie pomoci vylúčené, ak výrobca poberal pomoc na elektrickú energiu vyrobenú s pomocou výrobného zariadenia podľa § 59 ELTS počas dvanástich rokov a toto výrobné zariadenie vymení za iné. Odsek 6 upravuje výnimku z tejto zásady: ak je výrobné zariadenie v čase jeho výmeny staršie ako 25 rokov, poskytne sa na elektrickú energiu, ktorá sa vyrába s pomocou výrobného zariadenia nainštalovaného namiesto vyššie uvedeného výrobného zariadenia, od začiatku výroby elektrickej energie s novým výrobným zariadením, pomoc v súlade s novou schémou pomoci. V súvislosti s vyplácaním pomoci na základe takzvanej pôvodnej schémy pomoci ustanovenie § 108 ods. 8 ELTS predpokladá, že pre elektrickú energiu, ktorá sa vyrába pomocou príslušného výrobného zariadenia výrobcu spĺňajúceho požiadavky uvedené v tomto ustanovení alebo pre fázu výrobného zariadenia upravenú v príslušnej zmluve o pripojení podľa § 59, sa poskytuje pomoc počas obdobia dvanástich rokov od začiatku výroby elektrickej energie pomocou výrobného zariadenia alebo v každej fáze výrobného zariadenia. Aj z týchto ustanovení teda vyplýva ústredný význam pojmu výrobné zariadenie pre vyplácanie pomoci.
- 22 Možno síce vychádzať z predpokladu, že sa inštalácia nového výrobného zariadenia v existujúcej elektrárni spája s nižšími nákladmi ako vybudovanie novej elektrárne, v zákone sa však výška pomoci nepodmieňuje výškou nákladov

na inštaláciu výrobného zariadenia, ale množstvom vyrobenej energie z obnoviteľných zdrojov. V prípade pomoci nejde o investičnú pomoc a neposkytuje sa ani v jednotlivom prípade v závislosti od výšky nákladov. Pomoc však spĺňa svoj cieľ aj vtedy, keď zvýhodňuje rozšírenie výroby energie z obnoviteľných zdrojov tak ako je to aj v prípade žalobkyní v prejednávanej veci.

- 23 Keďže je v doterajšom konaní sporné, čo sa myslí pod pojmom „výrobné zariadenie“ a či v prípade vodnej elektrárne pojem „výrobné zariadenie“ zahŕňa okrem turbínového generátora aj priehradu a vypúšťací kanál, vzniká podľa názoru Riigikohus (Najvyšší súd) v rámci rozhodnutia v právnom spore s ohľadom na ELTS v pôvodnom znení hlavná otázka, ako sa má definovať „výrobné zariadenie“. Riigikohus (Najvyšší súd) sa domnieva, že ani na základe gramatického, ani systematického výkladu sa nemožno prikloniť k záveru, že v prípade vodnej elektrárne tvorí priehrada a vypúšťací kanál súčasť výrobného zariadenia. S ohľadom na jednotlivé vnútroštátne právne predpisy dospieva Riigikohus (Najvyšší súd) k záveru, že keďže pojem „elektrárne“ v zmysle svojej definície zahŕňa jednak zariadenia a jednak stavby, kým definícia „výrobného zariadenia“ zahŕňa iba zariadenia, vedenia a príslušenstvo, je správne, aby sa priehrada posudzovala ako stavba, ktorá je súčasťou elektrárne, a nie ako časť výrobného zariadenia. Senát sa preto domnieva, že ELTS v pôvodnom znení priznáva žalobkyniam právo na pomoc poskytovanú na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov pomocou nových výrobných zariadení.
- 24 Z vyššie uvedených úvah však nevyhnutne nevyplýva, že sa má žalobám vyhovieť. Keďže pomoc na energie z obnoviteľných zdrojov predstavuje štátnu pomoc, je zrejmé, že sa musí prihliadať aj na ustanovenia práva Únie v oblasti štátnej pomoci. Ak ustanovenie právneho aktu Únie s priamym právnym účinkom vylučuje priznanie pomoci, vnútroštátne právne predpisy sa nepoužijú v rozsahu, v akom odporujú právu Únie.
- 25 Po druhé, čo sa týka stimulačného účinku, Riigikohus (Najvyšší súd) poukazuje na to, že Európska komisia dvakrát, konkrétne v rokoch 2014 a 2017, analyzovala rôzne znenia schémy pomoci Estónska týkajúce sa obnoviteľných energií a považovala ich za zlučiteľné s vnútorným trhom. S ohľadom na túto skutočnosť by bolo možné predpokladať, že žiadateľ pomoci, ktorý spĺňa požiadavky stanovené v ELTS, spĺňa aj predpisy Únie upravujúce štátnu pomoc. V prejednávanom právnom spore však vznikla otázka, či schéma pomoci, ktorá v Estónsku platila v roku 2016, zodpovedala požiadavke stimulačného účinku, ktorá vyplýva z usmernenia Komisie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (body 49 až 52). V bode 50 usmernení sa totiž uvádza, že pomoc nemá pre príjemcu stimulačný účinok, ak sa projekt začal realizovať ešte predtým, než príjemca podal žiadosť o pomoc vnútroštátnym orgánom, a že keď príjemca začne realizovať projekt pred podaním žiadosti o pomoc, žiadna pomoc poskytnutá na daný projekt sa nebude považovať za pomoc zlučiteľnú s vnútorným trhom.

- 26 ELTS v pôvodnom znení sa zakladal na predpoklade, že žiadosť o pomoc sa predloží až po inštalácii výrobného zariadenia. Možnosť požiadať o pomoc v súlade so schémou pomoci platnou v roku 2016 po začatí realizácie projektu vyplýva aj zo zmien ELTS, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2018. Ustanovenie § 59 ods. 2² ELTS, ktoré predlžuje dovtedy platnú schému pomoci, teda výrobcovi umožňuje, aby požiadal o pomoc ešte podľa predchádzajúcej schémy pomoci, ak najneskôr do 31. decembra 2016 začal vykonávať práce na investičnom projekte v súvislosti s dotknutým výrobným zariadením. Okrem toho Komisia vo svojom rozhodnutí o pomoci z roku 2017 takúto možnosť požiadať o pomoc po začatí realizácie projektu schválila aj s ohľadom na usmernenia z roku 2014. Komisia vychádzala z bodu 126 usmernení z roku 2014, ktorý síce stanovuje, že od začiatku roku 2017 sa pomoc môže v zásade poskytnúť výlučne v rámci súťažného ponukového konania, avšak v jej poznámke pod čiarou 66 sa uvádza: „Prevádzkam, ktoré začali svoju činnosť pred 1. januárom 2017 a dostali potvrdenie štátnej pomoci od členského štátu pred týmto dátumom, možno pomoc poskytnúť na základe schémy platnej v čase potvrdenia“. Komisia konštatovala, že v prípade, ak každý žiadateľ, ktorý spĺňa požiadavky, získa pomoc a štát v tomto ohľade nedisponuje nijakou mierou voľnej úvahy, možno vychádzať z predpokladu, že bolo vydané potvrdenie členského štátu v zmysle uvedenej poznámky pod čiarou, hneď ako projekt splní požiadavky pre poskytnutie pomoci (rozhodnutie o štátnej pomoci z roku 2017, bod 38). Sporné rozhodnutie sa však výslovne nezaoberá otázkou, akým spôsobom je v prípade takýchto skutkových okolností splnená požiadavka stimulačného účinku. Komisia uvádza iba to, že schéma pomoci s ohľadom na výpočty štátu spĺňa všeobecnú požiadavku stimulačného účinku upravenú v bode 49 usmernení z roku 2014, podľa ktorého musí pomoc podnietiť príjemcu, aby zmenil svoje správanie, ku ktorému by sa neodhodlal bez uvedenej pomoci (body 62 a 63 rozhodnutia). Nezaoberala sa však bodom 50 usmernení.
- 27 V odpovedi na otázky Riigikohus (Najvyšší súd) však Komisia zaujala iné stanovisko a uviedla, že príjemca pomoci na to, aby spĺňal požiadavky stimulačného účinku, môže s inštaláciou a uvedením do prevádzky výrobného zariadenia, pre ktoré sa pomoc poskytuje, začať až po podaní žiadosti o pomoc. Ten, kto už začal s prácami na realizácii projektu, je zjavne pripravený realizovať projekt aj vtedy, ak sa mu pomoc neprizná.
- 28 Právna úprava ELTS v pôvodnom znení zodpovedá podmienke uvedenej v rozhodnutí Komisie, v zmysle ktorej sa každému žiadateľovi spĺňajúcemu podmienky prizná pomoc, a preto možno predpokladať, že ide o potvrdenie členského štátu, hneď ako projekt splní požiadavky pre poskytnutie pomoci. Výrobcovia obnoviteľných energií, ktorí spĺňali zákonné požiadavky, mali už na základe zákona právo na poskytnutie pomoci. Žalovaná pri posudzovaní otázky, či sa konkrétnemu výrobcovi poskytne pomoc, nedisponovala nijakou mierou voľnej úvahy, resp. posúdenia. Keďže potvrdenie v súvislosti s poskytnutím pomoci vyplýva priamo zo zákona, má pomoc podľa názoru senátu stimulačný účinok aj v tom prípade, keď žiadateľ vychádzajúci zo zákonných ustanovení najskôr nainštaluje výrobné zariadenie a až následne podá žiadosť o vyplatenie pomoci

poskytovanej v podobe pomoci na prevádzku. S ohľadom na rôzne stanoviská, ktoré Komisia zastávala v súvislosti s touto otázkou, však senát považuje za potrebné predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania o otázke, či sa pravidlá Únie v oblasti štátnej pomoci, a najmä požiadavka stimulačného účinku upravená v bode 50 usmernení Komisie z roku 2014, majú vykladať v tom zmysle, že takéto pravidlá spĺňa schéma pomoci, ktorá výrobcovi obnoviteľnej energie umožňuje, aby požiadal o vyplatenie štátnej pomoci až po začatí prác na projekte, ak vnútroštátne ustanovenie každému výrobcovi, ktorý spĺňa zákonom stanovené požiadavky, priznáva právo na pomoc a zodpovedným orgánom v tomto ohľade neposkytuje nijakú mieru voľnej úvahy.

- 29 Čo sa týka Veejaam, je najskôr potrebné odpovedať na otázku, či pomoc mala stimulačný účinok vzhľadom na tú okolnosť, že zmenené podmienky pre vydanie osobitného povolenia na využívanie vodných zdrojov, podľa ktorých s pomocou pôvodného výrobného zariadenia viac nebolo možné efektívne vyrábať energiu, viedli túto spoločnosť k tomu, aby pôvodné výrobné zariadenie vymenila za nové. V zmysle ňou uvádzaných informácií by Veejaam musela zastaviť prevádzku, ak by sa nemohla spoľahnúť na poskytnutie pomoci energie z obnoviteľných zdrojov. Pomoc teda mala stimulačný účinok, pretože Veejaam podnietila k tomu, aby naďalej pokračovala vo výrobe s pomocou silnejšieho turbínového generátora v porovnaní s doterajším generátorom. Komisia v odpovedi na otázky, ktoré predložil Riigikohus (Najvyšší súd), zastávala názor, že pomoc nenapĺňa zmysluplný cieľ, ak by sa stavebné práce podľa vnútroštátnych právnych predpisov vykonali aj bez náhrady. Podľa senátu však v prípade, keď zákon upravuje právo na pomoc pre všetkých žiadateľov, ktorí spĺňajú zákonom stanovené podmienky, nemôže byť relevantné, čo podnietilo výrobcu energie z obnoviteľných zdrojov k tomu, aby nainštaloval nové výrobné zariadenie. Jednak štát a jednak Komisia totiž potvrdili, že pomoc pre energie z obnoviteľných zdrojov upravená v schéme pomoci z roku 2016 mala stimulačný účinok, pretože realizácia takýchto projektov by bez pomoci nebola z ekonomického hľadiska zmysluplná (rozhodnutie o pomoci z roku 2017, bod 63), a preto možno prijať aj tvrdenie Veejam, že nové výrobné zariadenie by nenainštalovala, ak by neočakávala, že v súvislosti s inštaláciou nového výrobného zariadenia získa zákonom upravenú pomoc. Podľa názoru senátu preto nejde o situáciu upravenú v bode 49 tretej vete usmernení z roku 2014, v rámci ktorej sa nahrádzajú náklady na činnosť, ktoré by podniku vznikli v každom prípade. S ohľadom na stanovisko Komisie preto senát považuje za potrebné požiadať Súdny dvor aj o prejudiciálne rozhodnutie o otázke, či je stimulačný účinok štátnej pomoci v každom prípade vylúčený, ak sa investícia, ktorá je predpokladom pre poskytnutie pomoci, uskutoční z dôvodu zmeny podmienok pre vydanie environmentálneho povolenia, a to aj vtedy, ak by žiadateľ tak, ako v prejednávanom prípade, s ohľadom na prísnejšie podmienky pre vydanie povolenia pravdepodobne ukončil svoju činnosť, ak by nezískal štátnu pomoc.
- 30 Čo sa týka tretej otázky, či je poskytnutie pomoci v roku 2016 v súlade s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ a či je toto ustanovenie relevantné pre rozhodnutie v právnom spore, poukazuje Riigikohus (Najvyšší súd) na tú skutočnosť, že z rozhodnutia

Komisie o pomoci z roku 2014 vyplýva, že Estónsko opísalo svoju schému pomoci takým spôsobom, že v roku 2014 sa už noví výrobcovia neprijímali do pôvodnej schémy pomoci a od roku 2015 sa novým výrobcom pomoc poskytuje len v rámci verejného súťažného konania (body 27, 28 a 106 rozhodnutia). Štát má v úmysle uplatniť schému pomoci výlučne na existujúcich výrobcov, ktorí začali s výrobou najneskôr 1. marca 2013 (bod 17 rozhodnutia). Komisia preto neposúdila, či bola pôvodná schéma pomoci v súlade s usmerneniami z roku 2014, ale v tomto ohľade sa obmedzila len na predchádzajúce znenie usmernení a preskúmala len zamýšľanú novú schému pomoci s ohľadom na smernice z roku 2014 (pozri aj rozhodnutie o pomoci z roku 2017, bod 49). Estónsko však v nadväznosti na rozhodnutie Komisie z roku 2014 neprijalo v ňom uvedené zákonné zmeny, ale pôvodnú schému pomoci predĺžilo do roku 2017 a uplatňovalo ju aj naďalej bez obmedzenia a v dôsledku toho sa s výrobou muselo začať najneskôr do 1. marca 2013. V rozhodnutí o pomoci z roku 2017 Komisia konštatuje, že Estónsko porušilo zákaz upravený v článku 108 ods. 3 ZFEÚ, keď pomoc poskytovalo bez predchádzajúceho súhlasu Komisie, pretože sa aj naďalej uplatňuje pôvodná schéma pomoci a nových výrobcov do tejto schémy prijala aj po 1. januári 2015 (body 29, 31 a 96 rozhodnutia).

- 31 Súdny dvor Európskej únie, ktorý vychádzal z nariadenia o uplatňovaní článku 108 ZFEÚ, v súvislosti s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ rozlišoval medzi existujúcimi pomocami a novými pomocami. Podľa článku 1 písm. b) bodu ii) nariadenia č. 2015/1589 sa za existujúcu pomoc považuje schválená pomoc, to znamená schémy pomoci a individuálna pomoc, ktoré boli schválené Komisiou alebo Radou a podľa článku 1 písm. c) tohto nariadenia sa za novú pomoc považuje každá pomoc, to to znamená schémy pomoci a individuálna pomoc, ktorá nie je existujúcou pomocou vrátane úprav existujúcej pomoci. V rozsudku DEI/Komisia (C-590/14 P) Súdny dvor Európskej únie, ktorý uplatnil zhodne znejúce ustanovenia nariadenia Rady (ES) č. 659/1999, konštatoval, že posúdenie zlučiteľnosti pomoci s vnútorným trhom vykonávané Komisiou sa zakladá na posúdení hospodárskych údajov a okolností dotknutého trhu k dátumu prijatia jej rozhodnutia a zohľadní okrem iného obdobie, na ktoré bola pomoc poskytnutá. Dĺžka platnosti existujúcej pomoci je preto okolnosť takej povahy, že môže ovplyvniť posudzovanie Komisie o zlučiteľnosti tejto pomoci s vnútorným trhom. Za takýchto okolností sa má predĺženie doby platnosti existujúcej pomoci považovať za zmenu existujúcej pomoci (body 49 a 50 rozsudku a tam citovaná judikatúra).
- 32 Vnútroštátna schéma síce v čase vydania rozhodnutia o pomoci z roku 2014 skutočne neobsahovala nijaké ustanovenia, ktoré by obmedzovali dobu platnosti schémy pomoci, avšak z opisu uvedeného v rozhodnutí Komisie z roku 2014 týkajúceho sa schémy pomoci, ktorá bola vyhlásená za zlučiteľnú s vnútorným trhom, vyplýva, že v zmysle vyhlásenia štátu nemal už od roku 2015 daný štát v úmysle uplatňovať pôvodnú schému pomoci. Za týchto okolností sa Komisia podľa senátu v roku 2017 právom domnievala, že štát predĺžil schému pomoci a tým porušil článok 108 ods. 3 ZFEÚ. S ohľadom na rozdielne názory je preto potrebné Súdnemu dvoru Európskej únie potrebné predložiť aj návrh na začatie

prejudiciálneho konania o otázke, či okrem iného s ohľadom na úvahy Súdneho dvora Európskej únie v rozsudku C-590/14 P (body 49, 50), v prípade, že Komisia tak, ako v prejednávacom prípade vyhlási jednak existujúcu schému pomoci a jednak plánované zmeny prostredníctvom rozhodnutia o pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom a štát okrem iného uviedol, že existujúcu schému pomoci bude uplatňovať len do určitého rozhodného dňa, ide o pomoc v zmysle článku 1 písm. c) nariadenia (EÚ) 2015/1589, ak štát uplatňuje existujúcu schému pomoci, na základe platných právnych predpisov, aj po uvedenom rozhodnom dni.

- 33 Vyššie uvedené úvahy by mohli byť rozhodujúce pre rozhodnutie v právnom spore, pretože žalovaná v prípade kladnej odpovede na otázku v okamihu, keď žalobkyne podali svoj návrh, nebola povinná a ani oprávnená, vyhovieť žiadostiam o poskytnutie pomoci (pozri najmä rozsudky z 26. apríla 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, bod 71, a z 11. novembra 2015 Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, bod 23). Čo sa týka okolnosti, že Komisia v rozhodnutí o pomoci z roku 2017 rozhodla, že nevznesie námietky proti pomoci, pretože je zlučiteľná s vnútorným trhom (bod 97 rozhodnutia), takáto prekážka už v súčasnosti odpadla. Senát preto v prípade kladnej odpovede na túto otázku musí zaujať stanovisko k tomu, či na základe procesných ustanovení možno vyhovieť žalobe o uloženie povinnosti, ak žalovaný v čase podania žaloby nemal povinnosť uskutočniť požadované úkony.
- 34 Okrem toho je otázne, či v prípade, že je v čase vyhlásenia rozsudku v zásade možné vyhovieť žalobe o uloženie povinnosti, prichádza s ohľadom na článok 108 ods. 3 ZFEÚ do úvahy, aby sa vyhovel žiadosti žalobkyní o vyplatenie pomoci na energie z obnoviteľných zdrojov pre obdobie od podania žiadosti, alebo či sa pomoc považovala za zákonnú až od vyhlásenia rozhodnutia Komisie o pomoci z roku 2017. Súdny dvor Európskej únie totiž objasnil, že pomoc poskytnutá v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ nenadobúda v dôsledku vydania schvaľujúceho rozhodnutia Komisie spätné zákonné povahu (rozsudky z 19. marca 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 76; z 21. novembra 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires, C-354/90, EU:C:1991:440, body 16 a 17, a z 12. februára 2018, CELF a ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 40). Na druhej strane Komisia vo svojom rozhodnutí z roku 2017 uviedla, že nemá nijaké námietky voči pomoci. Za takýchto okolností je potrebné zabezpečiť si prejudiciálne rozhodnutie aj v súvislosti s otázkou, či v prípade, že sa Komisia dodatočne rozhodla nevznieť námietky proti schéme pomoci uplatňovanej v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, môžu osoby s právom na poskytnutie pomoci požiadať o vyplatenie pomoci aj za obdobie pred vyhlásením rozhodnutia za predpokladu, že vnútroštátne procesné ustanovenia takýto postup pripúšťajú.
- 35 Je nesporné, že Espo už v roku 2009 dokončila inštaláciu výrobného zariadenia, s pomocou ktorého vyrába elektrickú energiu a pre ktoré v prejednávacom prípade požiadala o poskytnutie pomoci. Komisia vyhlásila schému pomoci, ktorá sa uplatňovala už počas tohto obdobia, na základe rozhodnutia z roku 2014 za zlučiteľnú s vnútorným trhom. Espo však požiadala o poskytnutie pomoci až

v roku 2016. Ak z prejudiciálneho rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vyplynie, že štát nebol oprávnený uplatniť pôvodnú schému pomoci v rokoch 2015 až 2017, nemusí takáto skutočnosť viesť k zamietnutiu žiadosti Espo, pretože výrobné zariadenie spĺňa aj požiadavky schémy pomoci schválenej na základe rozhodnutia Komisie o pomoci z roku 2014. Komisia okrem iného v tomto rozhodnutí považovala za zlučiteľné s vnútorným trhom, aby sa na základe pôvodnej schémy pomoci vyplatila pomoc výrobcovi, ktorý začal s realizáciou projektu pred 1. marcom 2013 (bod 17 rozhodnutia). Ak sa však prihliadne na tú skutočnosť, že tento rozhodný deň nebol prevzatý do ELTS a Espo požiadala o pomoc až v roku 2016, nie je jasné, či sa na ňu vzťahuje zákaz poskytnutia štátnej pomoci, ktorý vyplýva z článku 108 ods. 3 ZFEÚ. Senát preto predkladá Súdnemu dvoru Európskej únie návrh na začatie prejudiciálneho konania o otázke, či navrhovateľ, ktorý v rámci schémy pomoci požiada o prevádzkovú pomoc a ktorý s realizáciou projektu spĺňajúceho požiadavky, ktoré boli posúdené ako zlučiteľné s vnútorným trhom, začal v čase, keď sa schéma pomoci uplatňovala v súlade so zákonom, ale žiadosť o poskytnutie pomoci predložil až v čase, keď sa predĺžila doba platnosti schémy pomoci bez predchádzajúceho oznámenia Komisii, má aj bez ohľadu na článok 108 ods. 3 ZFEÚ právo na poskytnutie pomoci.